

Konvenzjonijiet tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) dwar il-prinċipju tal-ugwaljanza tal-ġeneru

Konvenzjoni dwar ir-Remunerazzjoni Ugwali, 1951 (Nru 100).

Konvenzjoni dwar l-Impjiegi u x-Xogħol, 1958 (Nru 111).

Konvenzjoni dwar il-Haddiema b'Responsabbiltajiet tal-Familja, 1981 (Nru 156).

Konvenzjoni dwar il-Marsien tal-Maternità, 2000 (Nru 183).

L-aktar direttivi Ewropej relevanti għall-applikazzjoni tal-prinċipju tal-ugwaljanza tal-ġeneru

Direttiva tal-Kunsill 75/117/KEE tal-10 ta' Frar 1975 dwar l-approssimazzjoni tal-liġijiet tal-Istati Membri relatati mal-applikazzjoni tal-prinċipju ta' paga ndaqs għall-irġiel u għan-nisa .

Direttiva tal-Kunsill 76/207/KEE tad-9 ta' Frar 1976 dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali għall-irġiel u n-nisa f'dak li għandu x'jaqsam mal-aċċess għall-impjiegi, it-taħriġ vokazzjonali u l-promozzjoni, u l-kundizzjonijiet tax-xogħol.

Direttiva tal-Kunsill 79/7/KEE tad-19 ta' Diċembru 1978 dwar l-implimentazzjoni progressiva tal-prinċipju tat-trattament ugwali tal-irġiel u n-nisa fi kwistjonijiet ta' sigurtà sociali.

Direttiva tal-Kunsill 92/85/KEE tad-19 ta' Ottubru 1992 dwar l-introduzzjoni ta' miżuri li jinkoraġġixxu t-titjib fis-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol għall-haddiema nisa tqal, li weldu reċentament jew li qed iredgħu.

Direttiva tal-Kunsill 2000/78/KE tas-27 ta' Novembru 2000 li tistabbilixxi qafas ġenerali għal trattament ugwali fl-impjiegi u fix-xogħol.

Direttiva 2002/73/KE tat-23 ta' Settembru 2002 li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 76/207/KEE dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali għall-irġiel u n-nisa f'dak li għandu x'jaqsam mal-aċċess għall-impjiegi, it-taħriġ vokazzjonali u l-promozzjoni, u l-kundizzjonijiet tax-xogħol.

Direttiva tal-Kunsill 2004/113/KE tat-13 ta' Diċembru 2004 li timplimenta l-prinċipju ta' trattament ugwali bejn l-irġiel u n-nisa fl-aċċess għal u l-provvista ta' merkanzija u servizzi.

Direttiva 2006/54/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' Lulju 2006 dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' opportunitajiet indaqs u ta' trattament ugwali tal-irġiel u n-nisa fi kwistjonijiet ta' impjiegi u xogħol (tfassil mill-ġdid).

Il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea 2010

Artiklu 23 fuq l-ugwaljanza bejn in-nisa u l-irġiel

L-ugwaljanza bejn in-nisa u l-irġiel għandha tiġi żgurata fl-oqsma kollha, inkluż l-impjiegi, ix-xogħol u l-paga.

Il-prinċipju ta' ugwaljanza m'għandux jimpedixxi li jinżammu fis-sehħ jew jiġu adottati miżuri maħsuba biex jagħtu vantaġġi speċifiċi lis-sess l-anqas irrappreżentat.

Artiklu 33 fuq il-ħajja tal-familja u professionali

Il-familja għandha tgawdi minn protezzjoni legali, ekonomika u soċjali.

Sabiex jinholoq bilanċ bejn il-ħajja tal-familja u l-ħajja professjonali, kull persuna għandha d-dritt għall-protezzjoni mit-tkeċċija għal xi raġuni marbuta mal-maternità, u d-dritt għal *leave* tal-maternità mħallas u għal *leave* tal-ġenituri wara t-twelid jew l-adozzjoni ta' tifel jew tifla.

L-Ugwaljanza tal-Ġeneru

T **H** **Z** Tessuti, Hwejjeg u Żraben

ID-DRITT TAL-MATERNITÀ U L-PATERNITÀ

Portugall - Malta - Turkija

FESETE

Shubija :

Kofinanzjata mill-: Kummissjoni Ewropea

Portugall

Il-Kostituzzjoni Portugiża tħaddan, fil-prinċipji tagħha, li xogħol fundamentali tal-Istat hu li jippromwovi l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa (punt h – Artiklu 9) u l-prinċipju tal-ugwaljanza (Artiklu 13). Dwar id-Drittijiet tal-Ħaddiem, il-Kostituzzjoni Portugiża tħaddan il-prinċipju ta' ħlas indaqs għal xogħol ugwali (punt a – Artiklu 59), li x-xogħol organizzat ikun ta' dinjità soċjali u b'tali mod li jipprovdi ħarsien personali sħiħ u li jagħmilha possibbli li jkun hemm bilanċ bejn il-ħajja professjonali u l-ħajja tal-familja (punt b – Artiklu 59) u li n-Nisa għandu jkollhom id-dritt għal ħarsien speċjali waqt it-tqala u wara l-ħlas, u li l-ħaddiema nisa għandu jkollhom ukoll id-dritt għal perjodu xieraq ta' *leave* mix-xogħol, mingħajr ma jitilfu r-remunerazzjoni jew privileġġi oħra (punt 3 – Artiklu 68).

ID-DRITT TAL-MATERNITÀ U L-PATERNITÀ IL-ĦARSIEN TAL-ĠENITURI

LEAVE F'SITWAZZJONI TA' RISKJU

Il-*leave* f'sitwazzjoni ta' riskju kliniku, skont il-hin preskritt mit-tabib/a, mingħajr preġudizzju tal-*leave* inizjali tal-ġenituri (Artiklu 37 tal-Kodiċi tax-Xogħol - LC)

In-nisa għandhom id-dritt għal ***leave* ta' bejn 14 u 30 jum għat-terminazzjoni tat-tqala (abort)**, meta jipprezentaw ċertifikat mediku (Artiklu 38 tal-LC).

IL-LEAVE TAL-ĠENITURI – MODALITAJIET

Inizjali (Artiklu 40 tal-LC): Wara t-twelid tat-tifel jew it-tifla tagħhom, l-omm u l-missier huma intitolati għal-*leave* inizjali tal-ġenituri ta' 120 jew 150 jum konsekuttiv. Jekk kull ġenitur igawdi minn 30 jum esklużiv konsekuttivi jew minn żewġ perjodi ta' 15-il jum konsekuttiv, din il-liċenzja tiġi estiża għal 30 jum ieħor. F'każ ta' tewmin huma intitolati għal 30 jum ieħor għal kull wild.

Esklużiva għall-omm (Artiklu 41 tal-LC): L-omm għandha tgawdi sitt ġimgħat mit-twelid u tista' tiehu sa 30 jum qabel it-twelid jekk ikollha ċertifikat tat-tabib.

Esklużiva għall-missier (Artiklu 43 tal-LC): il-missier hu intitolat għal 10 ijiem, konsekuttivi jew le, fit-30 jum ta' wara t-twelid, li 5 ijiem minnhom iridu jittiehdu bilfors immedjatament wara t-twelid. Wara dan il-*leave*, il-missier għandu d-dritt għal 10 ijiem oħra konsekuttivi jew mhumiex, flimkien mal-*leave* inizjali tal-omm. Fil-każ ta' tewmin, hu intitolat għal jumejn oħra għal kull wild.

Malta

HARSJEN F'KAŻ TA' TKEĊĊIJA

Tkun qed tinkiser il-liġi jekk min iħaddem ikeċċi ħaddiema li qed tistenna tarbija, ħaddiema li tkun weldet dan l-aħħar, jew ħaddiema li tkun qed tredda', mid-data li fiha l-impjegata tgharraf lil min iħaddem, permezz ta' ċertifikat maħruġ minn prattikant mediku registrat jew minn majjistra, bit-tqala tagħha lejn tmiem il-*leave* tal-maternità tagħha, jew waqt kwalunkwe perjodu ta' *leave* speċjali tal-maternità, minhabba l-kundizzjoni tagħha jew biex teżerċita d-drittijiet jew tfittex li teżerċita d-drittijiet tagħha skont il-liġi.

Il-mara għandha d-dritt li tmur lura fl-istess kariga, l-istess irwol u l-istess paga wara l-*leave* tal-maternità u, meta dan ma jkunx possibbli minhabba raġuni valida, għandha tingħata l-istess xogħol jew xogħol simili li jkun konsistenti mal-kuntratt oriġinali tax-xogħol tagħha.

SKADENZA TAL-KUNTRATT B'TERMINU FISS

Regolat bil-Leġiżlazzjoni Sussidjarja 452.91 Il-Ħarsien tal-Maternità – Impjegi – Regolamenti

Meta impjegata tkun bil-*leave* tal-maternità jew b'*leave* speċjali tal-maternità, dik l-impjegata għandha titqies li tkun impjegata ma' min iħaddem u matul din l-assenza tagħha hi intitolata għad-drittijiet u l-benefiċċji kollha li jistgħu jingemghu għall-impjegati l-oħra fl-istess klassi jew kategorija ta' impjeg fl-istess post tax-xogħol, inkluż għad-dritt li tapplika għal opportunitajiet ta' promozzjoni fil-post tax-xogħol tagħha, u meta tidhol lura għax-xogħol għandha d-dritt li tmur lura fl-istess impjeg tagħha u, jekk dan ma jkunx possibbli minhabba raġuni valida, għandha tingħata l-istess xogħol jew xogħol simili li jkun konsistenti mal-kuntratt oriġinali tax-xogħol tagħha.

LEAVE U ASSENZI

Regolat bl-Ordni tar-Regolament tal-Pagi – WRO – rilevanti, u bl-A.L. 439 tal-2003 – Il-Ħarsien tal-Maternità – Impjeg - Regolamenti

Impjegata hi intitolata għal hin ta' *leave* mix-xogħol mingħajr tnaqqis fil-paga jew telf ta' benefiċċji oħra, biex tkun tista' tattendi l-eżaminazzjonijiet ta' wara t-twelid, jekk dawn l-eżaminazzjonijiet ikunu jridu jsiru waqt il-hinijiet tax-xogħol.

Min iħaddem hu marbut bil-liġi li jagħti lil kull impjegat, total minimu ta' ħmistax-il siegħa bi ħlas kull sena bħala hin ta' *leave* mix-xogħol għal raġunijiet familjari urġenti. Dawn is-sieġat għandhom jitnaqqsu mid-dritt ta' *leave* annwali tal-impjegat. Dan il-*leave* urġenti għandu jittiehed f'każijiet ta' mard jew inċidenti ta' xi membru tal-familja fil-qrib tal-impjegat li jkun jeħtieġ l-assistenza jew il-preżenza tal-istess impjegat. (Dan id-dritt hu regolat bl-A.L. 296 tal-2003 – Regolamenti dwar *Leave* Urġenti tal-Familja)

Regolat bl-A.L. 296 tal-2003 - Regolamenti dwar *Leave* Urġenti tal-Familja

Min iħaddem hu marbut bil-liġi li jagħti lil kull impjegat minimu totali ta' ħmistax-il siegħa bi ħlas kull sena bħala hin ta' *leave* mix-xogħol għal raġunijiet familjari urġenti. Dawn is-sieġat għandhom jitnaqqsu mid-dritt ta' *leave* annwali tal-impjegat. Dan il-*leave* urġenti għandu jittiehed f'każijiet ta' mard jew inċidenti ta' xi membru tal-familja fil-qrib tal-impjegat li jkun jeħtieġ l-assistenza jew il-preżenza tal-istess impjegat.

F'Malta, il-KAPITLU 456 – L-ATT DWAR L-UGWALJANZA GHALL-IRĠIEL U N-NISA, jassigura li tiġi applikata l-ugwaljanza bejn is-sessi. Fil-fatt l-introduzzjoni ta' dan l-Att, li tinsab f'Artiklu 2(3), tgħid: Għall-finijiet tas-subartikolu (1) ikun hemm diskriminazzjoni bbażata fuq is-sess jew minhabba responsabbiltajiet li għib il-familja jew orjentazzjoni sesswali, età, reliġjon jew twemmin, oriġini etnika jew razzjali, jew identità tal-generu, meta: (a) jingħata trattament anqas favorevoli, direttament jew indirettament, lill-irġiel u lin-nisa minhabba fis-sess tagħhom jew minhabba responsabbiltajiet li għib il-familja tagħhom jew minhabba l-orjentazzjoni sesswali tagħhom, l-età, ir-reliġjon jew it-tweemmin, l-oriġini etnika jew razzjali, jew l-identità tal-generu; (b) mara tiġi trattata b'mod anqas favorevoli minhabba fi tqala li tkun teżisti jew li tista' sseħħ jew it-twelid ta' tarbija; (c) l-irġiel u n-nisa jiġu trattati b'mod anqas favorevoli minhabba f'li jkunu ġenituri, ir-responsabbiltajiet li għib il-familja jew għal xi raġuni oħra li jkollha x'taqsam mas-sess, u, jew orjentazzjoni sesswali, età, reliġjon jew twemmin, oriġini etnika jew razzjali, jew identità tal-generu; (d) kull trattament ibbażat fuq provvediment, kriterju jew prattika li kieku kien iqiegħed persuni ta' sess wieħed fi żvantaġġ partikolari meta mqabbla ma' persuni tas-sess l-iehor jew tal-istess sess jew orjentazzjoni sesswali, età, reliġjon jew twemmin, oriġini etnika jew razzjali, jew identità tal-generu, hliet jekk dak il-provvediment, kriterju jew dik il-prattika jkunu xierqa jew meħtieġa u jkunu jistgħu jiġu gġustifikati permezz ta' fatturi oġġettivi li ma jkollhomx x'jaqsmu mas-sess.

ID-DRITT TAL-MATERNITÀ U L-PATERNITÀ IL-ĦARSJEN TAL-ĠENITURI

LEAVE F'SITWAZZJONI TA' RISKJU

Regolat bl-Ordni tar-Regolament tal-Pagi – WRO – rilevanti, u bl-A.L. 439 tal-2003 – Il-Ħarsien tal-Maternità – Impjeg - Regolamenti

L-impjegati li qed jistennu tarbija huma intitolati għal-leave tal-maternità. F'każ ta' impjegati tqal, li qed ireddgħu jew li weldu reċentament, u li jistgħu jkunu esposti għal riskju fil-post tax-xogħol li jista' jkun ta' dannu għas-saħħa u s-sigurtà tagħhom u/jew għat-tqala/it-tarbija, dawn huma intitolati għal-leave tal-maternità sakemm idum jeżisti r-riskju.

IL-LEAVE TAL-ĠENITURI – MODALITAJIET

Regolat bl-Ordni tar-Regolament tal-Pagi – WRO – rilevanti, u bl-A.L. 439 tal-2003 – Il-Ħarsien tal-Maternità – Impjeg - Regolamenti

L-impjegati li qed jistennu tarbija jistgħu jiehdu l-leave tal-maternità għal perjodu ta' erbatax-il ġimgħa mingħajr interruzzjoni; b'paga sħiħa. Mill-2012 id-dritt għal-leave tal-maternità gie estiż għal sittax-il ġimgħa u mill-2013, kompla jiġi estiż għal tmintax-il ġimgħa. Madankollu, jekk l-impjegata tagħzel li tiehu leave addizzjonali lil hinn mill-erbatax-il ġimgħa, l-impjegatur m'għandux l-obbligu li jhallas il-pagi ta' dawk il-ġimgħat ta' leave tal-maternità li jmorru lil hinn mill-erbatax-il ġimgħa.

Regolat bl-A.L. 432 tal-2007 – Regolamenti dwar Dritt Minimu ta' Leave Speċjali

L-impjegati kollha jistgħu jiehdu leave tat-twelid b'paga sħiħa meta l-mara tagħhom ikollha tarbija. Dan id-dritt jista' jvarja skont l-Ordni tar-Regolament tal-Pagi (WRO) li jkun japplika. L-impjegati f'attivitajiet ta' xogħol li mhumex regolati b'WRO jistgħu jiehdu gurnata waħda leave tat-twelid. Id-dritt għal-leave tat-twelid hu marbut mat-twelid ta' tifel/tifla u għalhekk, f'każ ta' twelid ta' tewmin, id-dritt hu doppju.

Regolat bir-Regolamenti tal-Leave tal-Ġenituri – L.S. 452.78 – u bir-Regolamenti dwar Dritt Minimu ta' Leave Speċjali - L.S. 452.101

Il-missirijiet huma intitolati għal gurnata waħda bi hlas ta' leave tat-twelid u għal-leave tal-ġenituri bla hlas sa 4 xhur (f'perjodi ta' xahar kull wieħed) sakemm it-tifel/tifla jagħlqu 8 snin.

LEAVE U ASSENZI

Il-haddiema tqila, li tkun għadha kif weldet jew li tkun qed tredda' hi intitolata għal eżenzjoni mix-xogħol jekk ma tingħatalhiex garanzija li se jkollha l-ħarsien għas-saħħa u s-sigurtà fil-post tax-xogħol (Artiklu 62 tal-LC).

Il-haddiema tqila hi intitolata li tiehu hin ta' leave mix-xogħol (time off) għall-konsultazzjonijiet ta' qabel it-twelid u għall-preparazzjoni għat-twelid, għaż-żmien u n-numru ta' drabi neċessarji u għustifikati, meta l-appuntament tat-tabib ma jkunx jista' jsir barra l-ħinijiet tax-xogħol. Il-missier hu intitolat għal tliet eżenzjonijiet mix-xogħol biex jakkumpanja lill-mara għall-konsultazzjoni ta' qabel it-twelid (Artiklu 46 tal-LC).

Il-haddiema mara hi intitolata għal-leave ta' kuljum biex tredda' jew tisqi lit-tarbija f'żewġ perjodi separati ta' siegħa l-waħda għal kull gurnata xogħol (u għal 30 minuta għal kull wild tewmi ieħor barra l-ewwel wieħed) sakemm tkun għadha tredda'. Dan id-dritt japplika wkoll jekk il-mara tkun qed tisqi t-tarbija tagħha mill-flixkun imma jista' jittieħed mill-omm jew mill-missier sakemm it-tifel jew it-tifla jagħlqu sena (Artiklu 47 tal-LC).

Il-haddiem/a hu/hi intitolat/a għal 30 jum fis-sena ta' assistenza urġenti f'każ ta' mard fi tfal ta' inqas minn 12-il sena (Artiklu 49 tal-LC). Dawn il-granet jistgħu jinqasnu man-nanniet li jaħdmu (Artiklu 50 tal-LC).

Il-haddiem/a għandu/għandha d-dritt li jtagħmel ix-xogħol fuq bażi part-time jew b'ħinijiet flessibbli (Artiklu 55 u 56 tal-LC): L-applikazzjoni trid tiġi sottomessa bil-miktub lil min iħaddem, bi 30 jum ta' notifika. Il-haddiem/a j/tista' wkoll j/tapplika din id-dispożizzjoni għall-ħarsien ta' tfal, tfal addottati jew imrobbija, ta' taħt it-12-il sena, li jkunu taħt il-kustodja tiegħu/tagħha; tfal b'diżabbiltà jew b'mard kroniku, jekk ikunu joqogħdu fid-dar tal-haddiem/a.

Il-haddiema tqila, fil-perjodu ta' wara l-hlas, fiż-żmien li tkun qed tredda' jew jekk ikollha tfal ta' taħt it-12-il sena, għandha d-dritt għal eżenzjoni minn overtime jew għal ħinijiet flessibbli. Din l-eżenzjoni hi estiża għall-missier meta l-ħin tax-xogħol tiegħu jaħbat ma' proċedura regolari ta' tisqija mill-flixkun.

Il-haddiema nisa huma intitolati għal eżenzjoni mix-xogħol bil-lejl (bejn it-8 pm u s-7 am tal-ghada) (Artiklu 60 tal-LC) waqt it-112-il jum ta' qabel u ta' wara t-twelid, li nofshom jaqgħu qabel id-data mistennija tal-hlas. Meta jkun possibbli, il-haddiema nisa eżentati mix-xogħol bil-lejl, għandhom jingħataw skeda għal matul il-jum. Jekk dan ma jkunx possibbli, jiġu eżentati mix-xogħol, b'ċertifikat mediku.

Filwaqt li l-Kostituzzjoni Torka tirrikonoxxi d-drittijiet u l-opportunitajiet indaqs għaċ-ċittadini kollha, il-Liġi tax-Xogħol 4857 tiffurmula d-drittijiet bażiċi u konkreti u l-libertajiet tal-ħaddiema rġiel u nisa. L-artiklu 74 tal-Liġi tax-Xogħol 4857 isemmi li l-impjegati nisa għandhom 16-il ġimgħa *leave mix-xogħol għall-maternità*, 8 ġimgħat qabel it-twelid u 8 ġimgħat wara t-twelid. Skont l-artiklu “opportunità indaqs” tal-Kodiċi tax-Xogħol 4857, Artiklu 5, l-impjegati ma jistgħux jiġu diskriminati minħabba s-sess tagħhom u t-tqala.

ID-DRITT TAL-MATERNITÀ U L-PATERNITÀ IL-ĦARSIEN TAL-ĠENITURI

LEAVE F'SITWAZZJONI TA' RISKJU

Dan hu regolat bil-Liġi tax-Xogħol 4857 Artiklu 74 – jekk impjegata tirċievi rapport mediku mingħand it-tabib mediku, din tista' taħdem sa 3 ġimgħat qabel it-twelid. Il-ġimgħat li jkun fadal jiżdiedu mal-ħin ta' *leave mix-xogħol* wara t-twelid.

IL-LEAVE TAL-ĠENITURI – MODALITAJIET

Dan hu regolat b'Artiklu 74 tal-Liġi tax-Xogħol 4857.

L-impjegata għandha 16-il ġimgħa *leave mix-xogħol għall-maternità*, 8 ġimgħat qabel it-twelid u 8 ġimgħat wara.

Jekk impjegata tirċievi rapport mediku mingħand it-tabib mediku, din tista' taħdem sa 3 ġimgħat qabel it-twelid. Il-ġimgħat li jkun fadal jiżdiedu mal-ħin ta' *leave mix-xogħol* wara t-twelid.

Jekk impjegata twelled qabel iż-żmien normali, il-ġimgħat li jkun fadal jiżdiedu ma' dawk ta' wara t-twelid.

Jekk impjegata ikollha aktar minn wild wieħed, jiżdiedu ġimgħtejn mat-8 ġimgħat *leave mix-xogħol* wara t-twelid.

L-impjegati nisa għandhom id-dritt li jestendu l-*leave* tagħhom sa 6 xhur mingħajr paga.

Skont il-Kodiċi tax-Xogħol, il-ħaddiema rġiel m'għandhomx drittijiet paterni li jippermettulhom ikollhom *leave* bi ħlas.

Fil-ftehimiet kollettivi ffirmati mal-*unions* tax-xogħol, jista' jkun hemm artikli li jirriflettu d-drittijiet tal-missirijiet ukoll. F'ħafna każijiet, dawn jinkludu 2 sa 4 ijiem *leave* bi ħlas.

ĦARSIEN F'KAŻ TA' TKEĊĊIJA

Skont l-artiklu “opportunitajiet indaqs” tal-Kodiċi tax-Xogħol 4856, Artiklu 5, l-impjegati ma jistgħux jiġu diskriminati minħabba s-sess tagħhom jew it-tqala.

Jekk impjegata titkeċċa b'diskriminazzjoni minħabba s-sess jew it-tqala, din għandha d-dritt għal kumpens li jammonta għal erba' xhur paga.

LEAVE U ASSENZI

L-impjegati għandhom id-dritt iredgħu t-trabi tagħhom għal siegħa u nofs kuljum sa sena wara t-twelid.

L-impjegata tista' tippreferi tqagħgad dawn is-siegħat u tieħu ġurnata *leave* fil-ġimgħa wkoll.

L-impjegati li qed jistennew tarbija jew impjegati li qed iredgħu jistgħu jaħdmu sa mhux aktar minn seba' siegħat u nofs kuljum.